

Landskabsprojekt på Istidsruten med store kulturhistoriske og friluftsmæssige perspektiver

1. Kort præsentation:

Et mangesidigt landskabsprojekt ved Aastrup Kloster, der bevarer og fremmer naturen, landskabet og de kulturhistoriske værdier ved klosteret samt styrker mulighederne for oplevelser, motion og læring. Projektet har et særligt fokus på at skabe nye oplevelsesmuligheder ved den nye Istidsrute og andre populære stisystemer i den vestligste del af Nationalpark Skjoldungernes Land. Støtten fra Nordea-fonden vil være afgørende for at kunne realisere projektet.

2. Idé og vision:

Projektets overordnede idé og vision er at styrke de samfundsmæssige værdier og oplevelsesmuligheder på Aastrup Kloster til gavn og glæde for både lokale, skolebørn og besøgende i området. Aastrup Kloster kædes bedre sammen med resten af nationalparken og bliver mere lettilgængeligt og endnu mere indbydende for besøgende. Projektet står på skuldrene af det store projekt med at etablere Istidsruten, og klosteret bliver et unikt 'pitstop' for især gående og cyklende på Istidsruten, Skjoldungestierne og Gudernes Stræde, men også for dem, der ankommer i bil eller med offentlige transportmidler fx tog til Tølløse Station, hvorfra man kan følge en gammel hovsti til klosteret.

3. Aktiviteter og virkemidler:

Projektets konkrete indhold er følgende:

- Skjoldungestierne forlænges fra Kirke Hvalsø med næsten 10 kilometer mod nordvest – se rød stiplede steg på kortet nedenfor. Det vil gøre det muligt at vandre 40 km gennem et varieret landskab fra Roskilde over Lejre og Kirke Hvalsø til Tadre Mølle, Aastrup Kloster og Skomagerkroen – tre helt særlige historiske lokaliteter i nationalparken, der ligger som perler på en snor. Som en del af forlængelsen etableres en ny trampesti mellem Tadre Mølle og Aastrup Kloster, som vil skabe en længe efterspurgt forbindelseslinje mellem de to historiske lokaliteter. Øvrige dele af stien vil følge eksisterende mark-, skov- og grusveje og på korte stræk landeveje. Stiforløbet afmærkes med pæle, og der etableres enkelte låger og mindre overgange over grøfter mv. for at sikre passage. Folder om Skjoldungestierne revideres og genoptrykkes.
- Et gammelt ishus ved Aastrup Kloster indrettes som et støttepunkt for især vandrere og cykelturister på Istidsruten, Skjoldungestierne og Gudernes Stræde. Der indrettes en lille forplads med borde og bænke, hvor der vil være vand til de tørstige og luft til cyklernes dæk. Selve ishuset indrettes til formidling af både klosterets lange og rige historie, nationalparken og istidslandskabet i området. Samtidig skal ishuset fungere som et lille læringsrum for børn fra lokale skoler eller lejrskoler i området.

- På en over to kilometer lang strækning langs Elverdamsåen genoptages plejen af enge og moser. Det samlede naturareal er på ca. 15 hektar og ligger i umiddelbar forlængelse af klosterets park mod både nord og syd – se de skraverede områder på kortet. Arealet indhegnes med henblik på afgræsning med kreaturer og/eller heste.
- De kulturhistoriske værdier ved Aastrup Kloster styrkes ved at genskabe et dobbelt voldsted fra 1500-tallet, som er delvist tilkastet. Det vil omfatte oprensning af de eksisterende voldgrave, opretning af eksisterende stankenter samt genskabelse af den østlige voldgrav (tilkastet i dag) og den tilhørende bro. Se nedenstående skitser af Aastrup Kloster i dag og i fremtiden samt særskilt prospekt udarbejdet af landskabsarkitektfirmaet ABSOLUT LANDSKAB (vedlagt).
- Endelig genetableres en ca. 425 meter lang lindeallé langs Åkandevej, der er en af de tre indfaldsveje til klosteret – se stiplede blå streg på kortet. Der er allerede lindealléer langs de to øvrige indfaldsveje til klosteret.

Rød stiplede streg angiver forlængelsen af Skjoldungestien, blå stiplede streg angiver ny lindeallé ved Åkandevej, mens de sortskraverede områder angiver nye græsningsarealer.

Aastrup Kloster i dag

Aastrup Kloster i fremtiden

4. Målsætninger:

Målsætningerne for Aastrup Kloster-projektet er:

- At understøtte den nye Istidsrute med et unikt 'pitstop'
- At øge oplevelsesmulighederne for besøgende i området
- At fremme mulighederne for at vandre og cykle i nationalparken
- At styrke mulighederne for udeskole og læring i det fri
- At genoprette kulturhistoriske værdier på klosteret
- At fremme klosterets æstetiske og landskabelige værdi
- At fremme naturværdier i ådalen omkring klosteret

5. Målgrupper:

De vigtigste målgrupper for projektet er:

- *Besøgende i området*

Det drejer sig især om gående og cyklende på Istidsruten, Skjoldungestierne og Gudernes Stræde, men også om andre besøgende, der lægger vejen forbi Aastrup Kloster.

- *Skoleklasser*

Ishuset skal fungere som et mindre læringsrum for lokale skoler og lejrskoler i samspil med det nærtliggende besøgssted og naturcenter Tadre Mølle. Ishuset og Tadre Mølle forbindes med en knap 1 km lang trampesti langs Elverdamsåen.

- *Lokale beboere*

Den lokale stolthed og glæde øges ved at styrke de nærrecreative oplevelsesmuligheder og de natur- og kulturhistoriske værdier ved Aastrup Kloster.

6. Risici og ændrede forudsætninger:

- Den væsentligste risiko ved projektet vurderes at være, at der ved genskabelsen af den østligste del af voldgraven kan dukke bevaringsværdige fortidslevn op. Det kan i givet fald forsinke og fordyre anlægsprojektet. Der er medtaget 15 % uforudsigelige udgifter i anlægsbudgettet.

Det bemærkes, at alle fornødne tilladelser og godkendelser allerede er indhentet fra Slots- og Kulturstyrelsen, Fredningsnævnet og Lejre Kommune. I den forbindelse har Lejre Kommune stillet som vilkår, at ROMU (en sammenslutning af 10 museer i Roskilde, Lejre og Frederikssund kommuner) skal foretage en præcis lokalisering af den tilkastede voldgrav, så genskabelsen af den østlige del af voldgraven bliver så autentisk som mulig. Det forventes, at den tilkastede voldgrav er opfyldt med arkæologisk uinteressant materiale.

7. Organisation og samarbejdsrelationer:

Styregruppe

Formand Henrik Wedell-Wedellsborg, Det grevelige Dannemandske Stift
Formand Lars Vedsmann, Nationalpark Skjoldungernes Land

Projektgruppe

Stiftsforvalter Søren Bo Bojesen, Det grevelige Dannemandske Stift
Chef Anders Bülow, Nationalpark Skjoldungernes Land
Projektkonsulent Thomas Vestergaard-Nielsen, Nationalpark Skjoldungernes Land

Følgegruppe

Formand Bent Gottfredsen, Egnshistorisk Forening for Hvalsø
Formand Bent Brun Larsen, Tadre Mølles Venner
Projektleder Christian Baadsgaard Jentzsch, Istidsruten
Museumsinspektør Jesper Langkilde, ROMU
Planlægger Camilla Højrup, Lejre Kommune
Stiftsforvalter Søren Bo Bojesen, Det grevelige Dannemandske Stift
Chef Anders Bülow, Nationalpark Skjoldungernes Land
Projektkonsulent Thomas Vestergaard-Nielsen, Nationalpark Skjoldungernes Land

8. Økonomi – budget og finansiering:

Tiltag	Budget	Ansøgning Nordea- Fonden	Ansøgning Andre fon- de	Medfinansiering
Forlænge Skjoldungestierne med ca. 10 kilometer	75.000 kr.			Nationalpark Skjoldungernes Land: 75.000 kr.
Forberede enge og moser til afgræsning (hegning mv.)	250.000 kr.			Finansieres via tilskudsordning i Landbrugsstyrelsen eller alternativt af Nationalpark Skjoldungernes Land
Indrette ishuse, inkl. forplads	200.000 kr.	100.000 kr.		Nationalpark Skjoldungernes Land: 100.000 kr.
Genoprette dobbelt voldsted, inkl. ny bro	4.488.723 kr.	3.888.723 kr.		Det grevelige Dannemandske Stift: 300.000 kr. Nationalpark Skjoldungernes Land: 300.000 kr.
Etablere lindeallé langs Åkandevej	500.000 kr.		400.000 kr.	Nationalpark Skjoldungernes Land: 100.000 kr.
I alt	5.513.723 kr.	3.988.723 kr.	400.000 kr.	1.125.000 kr.

9. Kommunikation og vidensdeling:

Den overordnede fortælling er, at det mangesidige landskabsprojekt vil bidrage til at bevare og udvikle en af de natur- og kulturhistoriske perler ved Istidsruten og andre populære stisystemer i Nationalpark

Skjoldungernes Land. Klosteret bliver endnu mere indbydende, lettilgængeligt og klosterets ishus får ny funktion som formidlings- og læringsrum. Det vil gøre det endnu mere attraktivt at besøge klosteret for både lokale, skolebørn samt vandrere, cyklister og de mange andre turister i området.

Der forventes at være stor lokal interesse for at følge med i projektets realisering. Derfor vil Nationalparken og Det grevelige Dannemandske Stift løbende informere om projektet – både i den fase, hvor projektet realiseres, og når projektet er gennemført. Det vil ske med pressemeddelelser og på Nationalparkens sociale medier (Facebook og Instagram), hvilket erfaringsmæssigt resulterer i megen omtale i lokale aviser og andre medier.

10. Evaluering og forankring:

Nationalparken foretager løbende målinger af antallet af mennesker, der benytter Skjoldungestierne. Der vil også blive foretaget målinger på den nye strækning fra Kirke Hvalsø til Skomagerkroen for at få et indtryk af interessen for den nye sti. Desuden vil Nationalparken følge udviklingen i naturværdierne på enge og moser omkring klosteret.

Projektets forskellige dele vil blive forankret på følgende vis:

- Lejre Kommune vedligeholder den nye strækning af Skjoldungestien. *[skal aftales med kommunen]*
- Nationalpark Skjoldungernes Land vedligeholder formidlings- og læringsrummet i ishuset.
- Det grevelige Dannemandske Stift (eller dyreholder) vedligeholder trådhegn mv.
- Det grevelige Dannemandske Stift vedligeholder ny voldgrav og lindeallé.

Bilag

Om Aastrup Kloster

Aastrup Kloster (Hovedgård) ved Tølløse er ejet af Det grevelige Dannemandske Stift.

Aastrup Kloster er ifølge autoritative kilder beskrevet som liggende på den vestlige del af et anseligt, rektangulært dobbelt voldsted fra omkring år 1550. Voldstedet tilskrives den lærde rigsråd Erik Krabbe, ligesom de nuværende bygningers nordfløj. Fra starten indgik voldstedet som en integreret del af parken med herskabets beboelse på den vestlige del af voldstedet og avlsgården på den østlige del. Avlsgården nedbrændte i 1873, og den nye avlsgård blev opført uden for voldstedet. Det var formentlig i den forbindelse, at den østlige voldgrav blev tilkastet.

Klosterets hovedbygning består af tre fløje. Den første fløj blev påbegyndt i 1588, og i 1613 stod et to-fløjet anlæg færdigt. En tredje fløj blev tilføjet i 1856. Klosteret har en meget interessant historie med mange skiftende ejerforhold og kan under navnet Aastrup Hovedgård følges helt tilbage til 1400-tallet.

I perioden 1842-1888 var klosteret hjem for Frederik VI's uægte søn, Frederik Wilhelm Dannemand, og for Dannemands tre hustruer. Frederik W. Dannemand havde titel af lensgreve. I hans testamente var bestemt, at der skulle oprettes et stift, der ejede godset, og at det skulle fungere som verdsligt kloster og bolig for ugifte kvinder af hans og hans hustruers efterslægt.

I 1928 blev Aastrup oprettet som det sidste jomfrukloster i Danmark. Det ophørte som kloster i 1988. I dag bliver klosteret bl.a. benyttet til officielle arrangementer, koncerter og oplæsninger og i begrænset omfang til større familiebegivenheder for medlemmer af Dannemands og hans hustruers efterslægt.

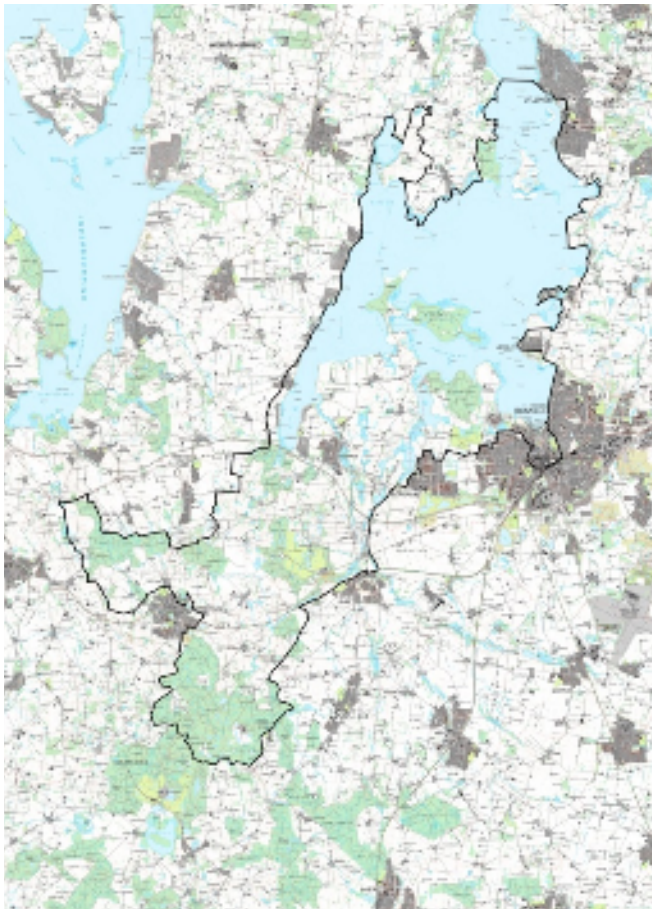
Stiftet drives fortsat efter de Dannemandske forskrifter. I 1988 blev den oprindelige fundats ændret, og den har nu til formål at yde bolig eller støtte til boligformål og understøtte til efterkommere af Dannemands eller hans tre hustruers slægtninge, subsidiært til børn af danske officerer. Stiftets virke finansieres af indtægter fra land- og skovbrug, der er på godt 700 hektar, samt fra udlejning af godt 25 lejeboliger og jagt på klosterets jorder. Stiftets indtægter er imidlertid ikke tilstrækkelige til at dække renoverings- og udviklingsopgaver af denne størrelsesorden.

Der er offentlig adgang til den ca. 25 hektar store, smukke park, og Det grevelige Dannemandske Stift arrangerer jævnligt rundvisninger og arrangementer til glæde for offentligheden.

Om Nationalpark Skjoldungernes Land

Nationalpark Skjoldungernes Land, som blev indviet i 2015, er en ud af i alt fem danske nationalparker og består af i alt 170 kvadratkilometer inklusive Roskilde Fjord.

Nationalparken rummer enestående natur, kulturhistorie og nogle af de smukkeste landskaber i Danmark. Nationalparken er præget af fjordlandskabet ved Roskilde Fjord samt Gamle Lejres og Roskildes kulturhistorie og byder hermed på en mangfoldighed af natur- og kulturoplevelser.

Nationalparken er oprettet som en statslig fond med en selvstændig bestyrelse. Bestyrelsens sammensætning afspejler interesserne i nationalparken, så både de, der benytter naturen og de, der beskytter naturen, sidder med.

Nationalparken udvikles i et tæt samspil mellem nationalparkfonden, lodsejere, lokalsamfundene i Roskilde, Lejre og Frederikssund kommuner, Naturstyrelsen, organisationer, naturgæster samt andre interessenter.

Nationalparkens konkrete indsatser og initiativer, som præsenteres i en 6-årig nationalparkplan, bliver gennemført i dialog og samarbejde med lodsejere, berørte borgere samt myndigheder. Alle

projekter gennemføres i overensstemmelse med nationalparklovens princip om frivillighed. Forslaget om at genskabe voldstedet ved Aastrup Kloster indgår i nationalparkplanen.